

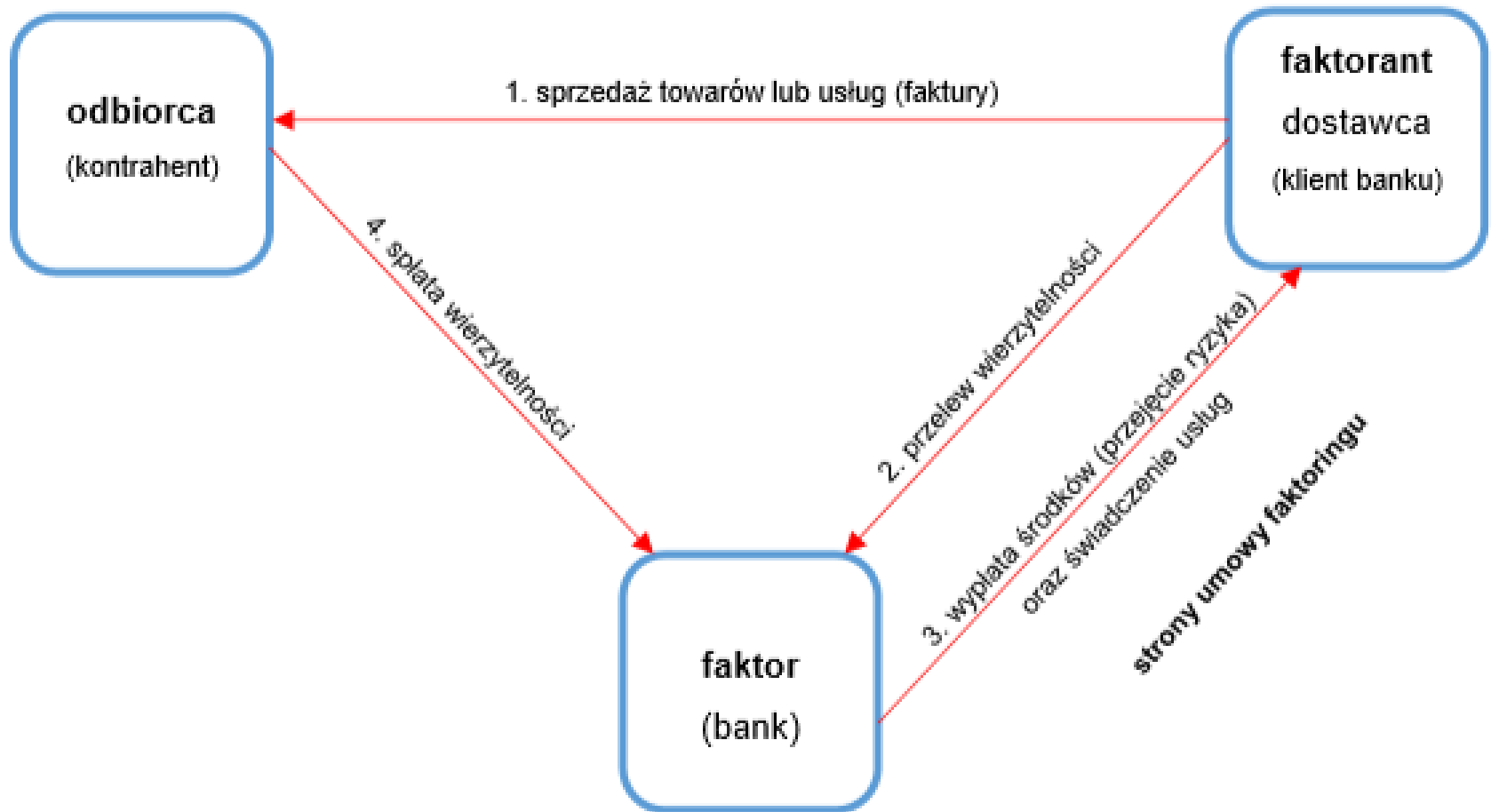
Umowa factoringu i umowa forfaitingu

Factoring

Factoring

Umowa, na podstawie której przedsiębiorca zwany faktorem (sprzedawca lub dostawca towarów albo usługodawca) zobowiązuje się do przelewu na faktora (bank wyspecjalizowany przedsiębiorca) pieniężnej wierzytelności krótkoterminowej o zapłatę za towary (sprzedane/dostarczone) albo usługi (świadczone) dłużnikowi, natomiast faktor zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia, pomniejszonego o prowizję faktora wskazaną w umowie i wykonania na rzecz faktora określonych świadczeń dodatkowych, o charakterze usługowym

Umowa factoringu

Dopuszczalność zawarcia umowy faktoringu

- ogólna zasada swobody umów określona w art. 353¹ k.c.;
- do umowy faktoringu w zakresie zbycia wierzytelności stosuje się m.in. przepisy kodeksu cywilnego dotyczące cesji wierzytelności oraz przepisy regulujące problematykę umowy zlecenia;
- stosuje wszystkie przepisy odnoszące się do ważności czynności prawnych;

Umowa factoringu

umowa
nienazwana

umowa
handlowa

umowa
konsensualna

wzajemna

odpłatna

Podmioty transakcji factoringowych

Na tle factoringu wyróżnia się trzy podmioty:

- **faktoranta (przedsiębiorcę)** - sprzedawca lub dostawca towarów albo usług, zbywa wierzytelność;
- **faktora** – nabywca wierzytelności, najczęściej jest nim bank lub przedsiębiorca factoringowy;
- **dłużnika** – nabywca towaru lub usługi, występuje w charakterze kupującego, **nie jest stroną umowy factoringu**

Przedmiot umowy factoringu

Wierzytelności:

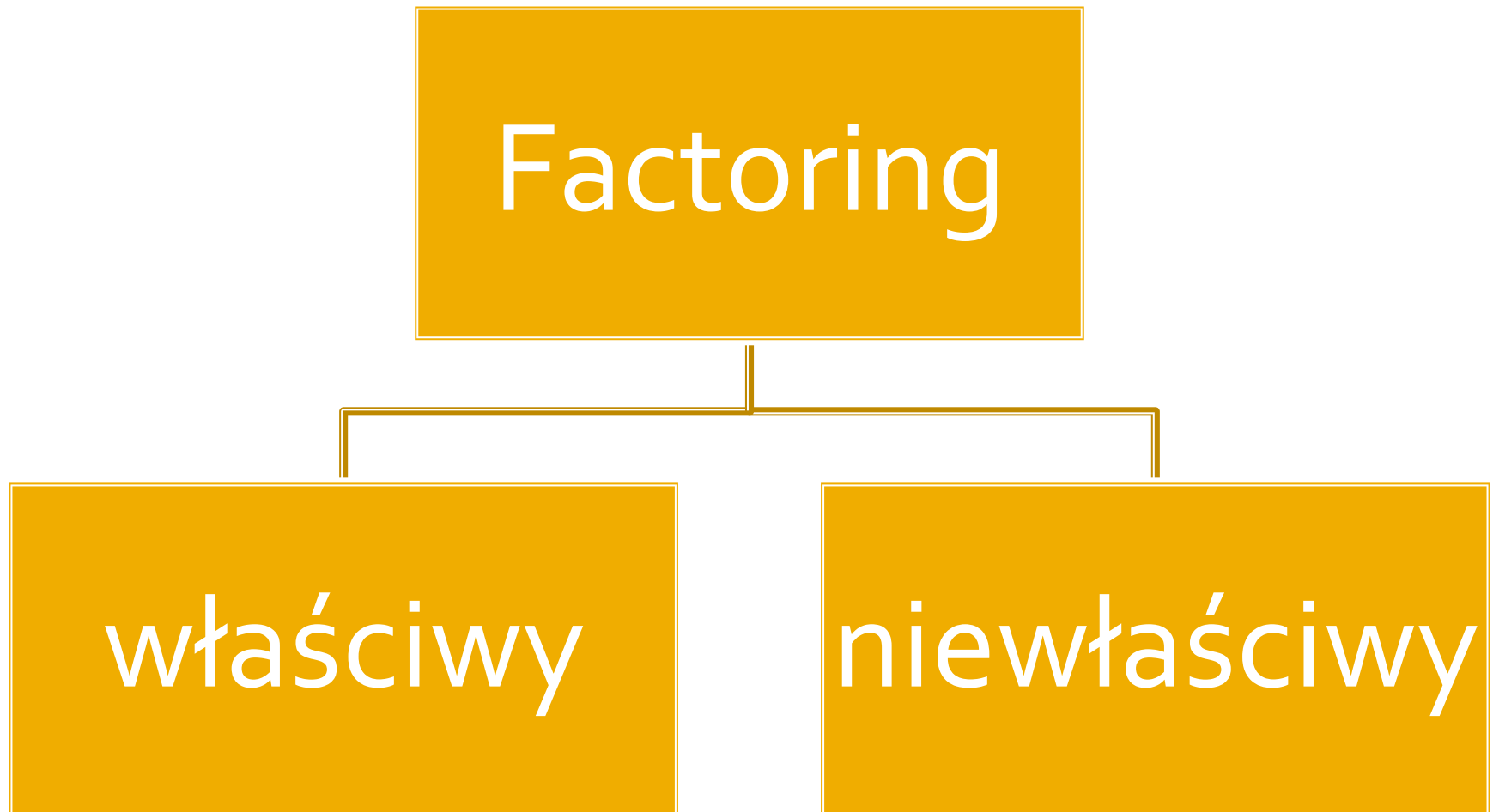
- wynikające z transakcji gospodarczych;
- pieniężne;
- bezsporne;
- już istniejące, przyszłe;
- wymagalne i niewymagalne;
- krótkoterminowe

Przedmiot umowy factoringu

Factoring różni się od umowy przelewu wierzytelności funkcją usługową. Faktor powinien zobowiązać się co do wykonania co najmniej dwóch czynności usługowych :

- **w odniesieniu do przedsiębiorstwa sprzedawcy (dostawcy) lub usługodawcy:**
 - prowadzenie ksiąg handlowych i finansowych (rachunkowych),
 - zbieranie informacji oraz danych mających znaczenie gospodarcze,
 - doradztwo prawne i ekonomiczne,
- **w odniesieniu do nabywców towarów i usług:**
 - ściąganie (inkaso) od nich należności objętych umową faktoringu,
 - kierowanie przeciwko nim upomnień i wezwań do zapłaty w razie zwłoki (opóźnienia) w zapłacie,
 - dochodzenie roszczeń na drodze postępowania sądowego (egzekucyjnego), w razie gdy wezwanie (upomnienie) nie jest skuteczne

Rodzaje umów factoringowych

Factoring właściwy

- faktor na mocy umowy zawartej z przedsiębiorcom przejmuje nie tylko wszelkie wierzytelności przysługujące mu względem nabywcy, lecz także **ryzyko jego wypłacalności** (*ryzyko del credere*);
- wierzytelność definitywnie przechodzi na faktora;
- w ramach factoringu właściwego wyróżnia się m. in.:
 - factoring otwarty;
 - factoring półotwarty;
 - factoring tajny;
 - factoring powierniczy

Factoring niewłaściwy

- na faktora nie przechodzi ryzyko wypłacalności dłużnika ;
- ryzyko ściągальności wierzytelności dalej jest związane z faktorantem;
- w razie niewypłacalności dłużnika wierzytelność powraca do faktoranta;
- przelew wierzytelności z faktoranta na faktora nie jest definitywny

Ze względu na sposób spełnienia świadczenia wyróżnia się:

FACTORING DYSKONTOWY

- zbycie wierzytelności odbywa się w drodze cesji;
- polega na tym, że kwota z faktury jest pomniejszana o dyskonto, czyli zbycie wierzytelności następuje poniżej ceny znajdującej się na fakturze

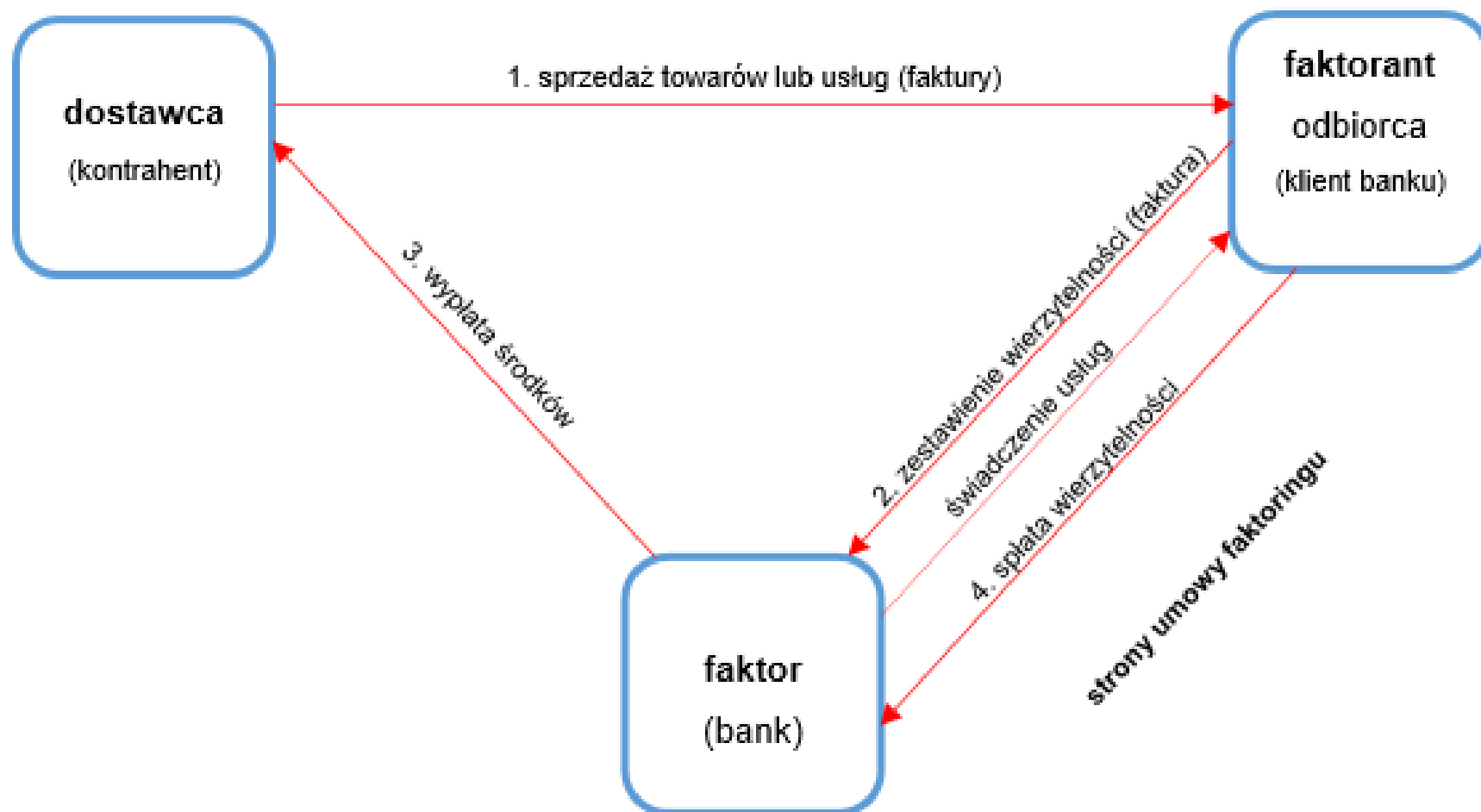
FACTORING ZALICZKOWY

- zbywca wierzytelności otrzymuje zaliczkę na poczet ceny zbytej wierzytelności, a pozostała kwota, pomniejszona o prowizję, jest rozliczana dopiero w chwili spłaty należności lub zapadnięcia terminu wymagalności

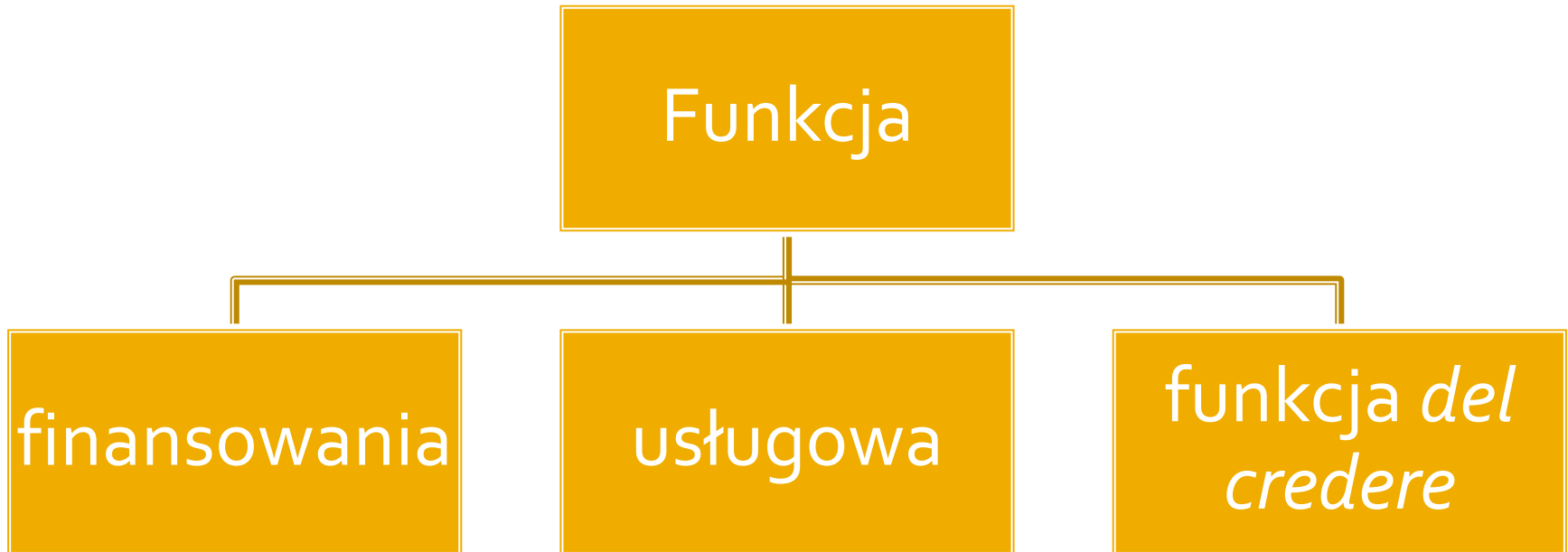
Factoring odwrotny

- faktor dokonuje płatności za zobowiązania klienta, czyli faktoranta wobec dostawców;
- przejęcie przez faktora ryzyka niewypłacalności klienta;
- faktoring odwrotny stwarza możliwość klientowi odroczenia terminu zapłaty oraz wynegocjowanie korzystniejszych warunków handlowych lub dodatkowych rabatów w zamian za regulowanie zobowiązań w terminie bądź przed terminem płatności

Umowa faktoringu odwrotnego

Funkcje factoringu

Forfaiting

Forfaiting

Umowa, na podstawie której **forfetysta** zobowiązuje się do sprzedaży **forfaiterowi** średnio- lub długoterminowej pieniężnej wierzytelności przed terminem jej płatności, natomiast forfaiter zobowiązuje się do zapłaty forfetyście wynagrodzenia pomniejszonego o wskazane w umowie tzw. koszty forfaitingu, pobrane przez forfaitera

Istota forfaitingu

- polega na zakupie średnio- i długoterminowych wierzytelności;
- forfaiting obejmuje przejście ryzyka niewypłacalności dłużnika (*del credere*) na kupującego wierzytelność (forfaitera);
- następuje definitywne zbycie wierzytelności;
- forfaitysta zostaje zwolniony od wszelkich zobowiązań, w tym także od ryzyka transferu i ryzyka kursowego

Strony transakcji forfaitingowej

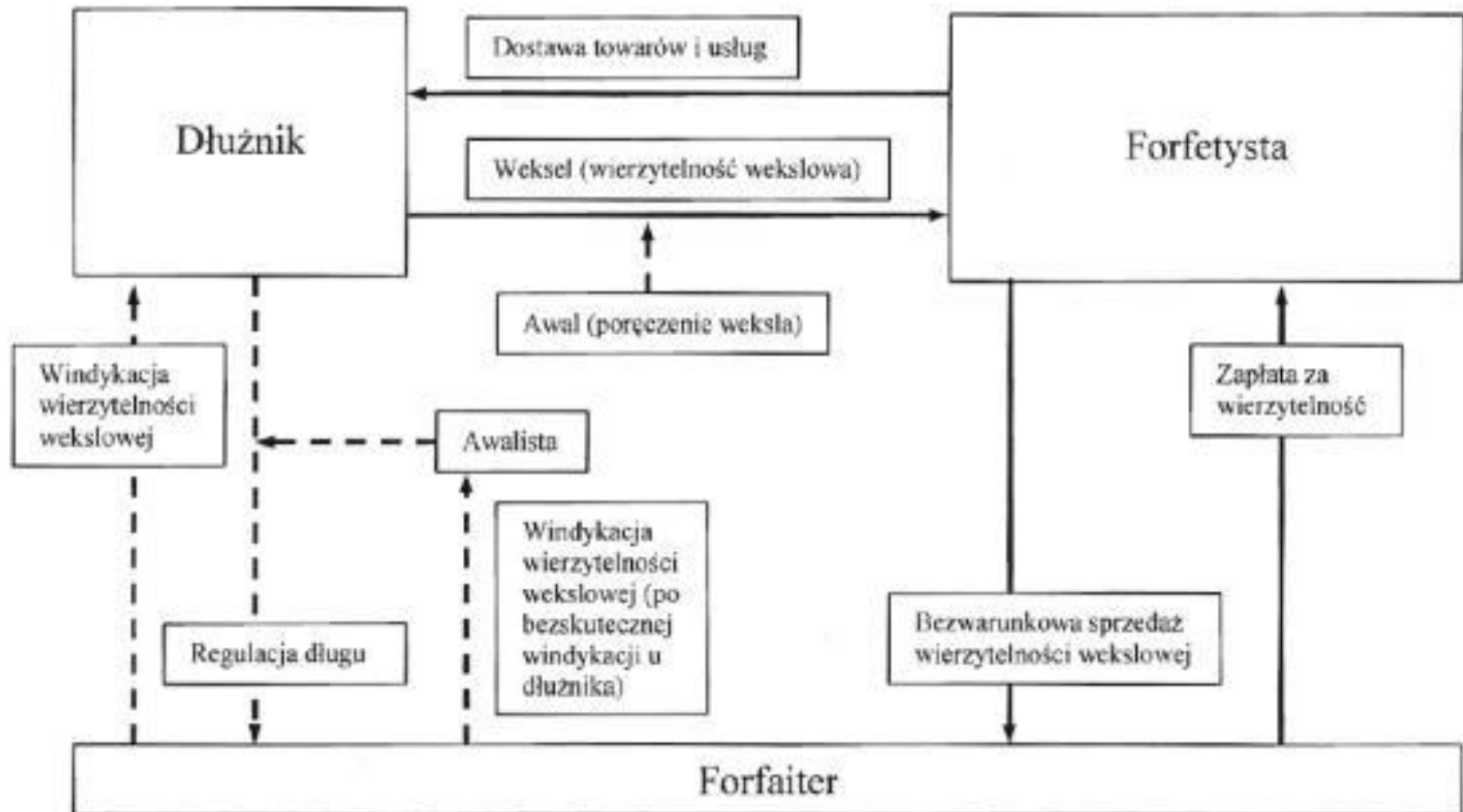
- **Forfaiter** (instytucja forfaitingowa)
- **Forfaitysta** (dotychczasowy wierzyciel, zbywca wierzytelności)
- **Dłużnik forfaitingowy** (dłużnik zobowiązany do dokonania zapłaty)

Strony transakcji forfaitingowej

- **krajowa instytucja zajmująca się forfaitingiem** (nie zawsze występuje w stosunku prawnym forfaitingu), którą ze względu na brak ograniczeń co formy organizacyjnej krajową instytucją może być osoba fizyczna, osoba prawna, a także handlowa spółka osobowa. Krajowa instytucja występuje w stosunku prawnym forfaitingu gdy eksporter i importer posiadają siedziby w różnych krajach;
- **pośrednicząca instytucja zajmująca się forfaitingiem**, której występowanie w stosunku forfaitingu uzależnione jest od tego, czy zbywca wierzytelności i bezpośredni nabywca postanowią włączyć instytucję pośredniczącą, w charakterze strony, do umowy. Włączenie instytucji pośredniczącej może mieć miejsce gdy zbywca wierzytelności wybrał instytucję forfaitingową, której siedziba jest w innym kraju niż siedziba zbywcy wierzytelności. Instytucja forfaitingowa może, w drodze umowy, zlecić za wynagrodzeniem innej instytucji forfaitingowej (instytucja pośrednicząca) mającej siedzibę w kraju zbywcy wierzytelności do zwarcia umowy forfaitingu, w imieniu i na rachunek instytucji forfaitingowej, ze zbywcą wierzytelności

Przebieg transakcji forfaitingowej

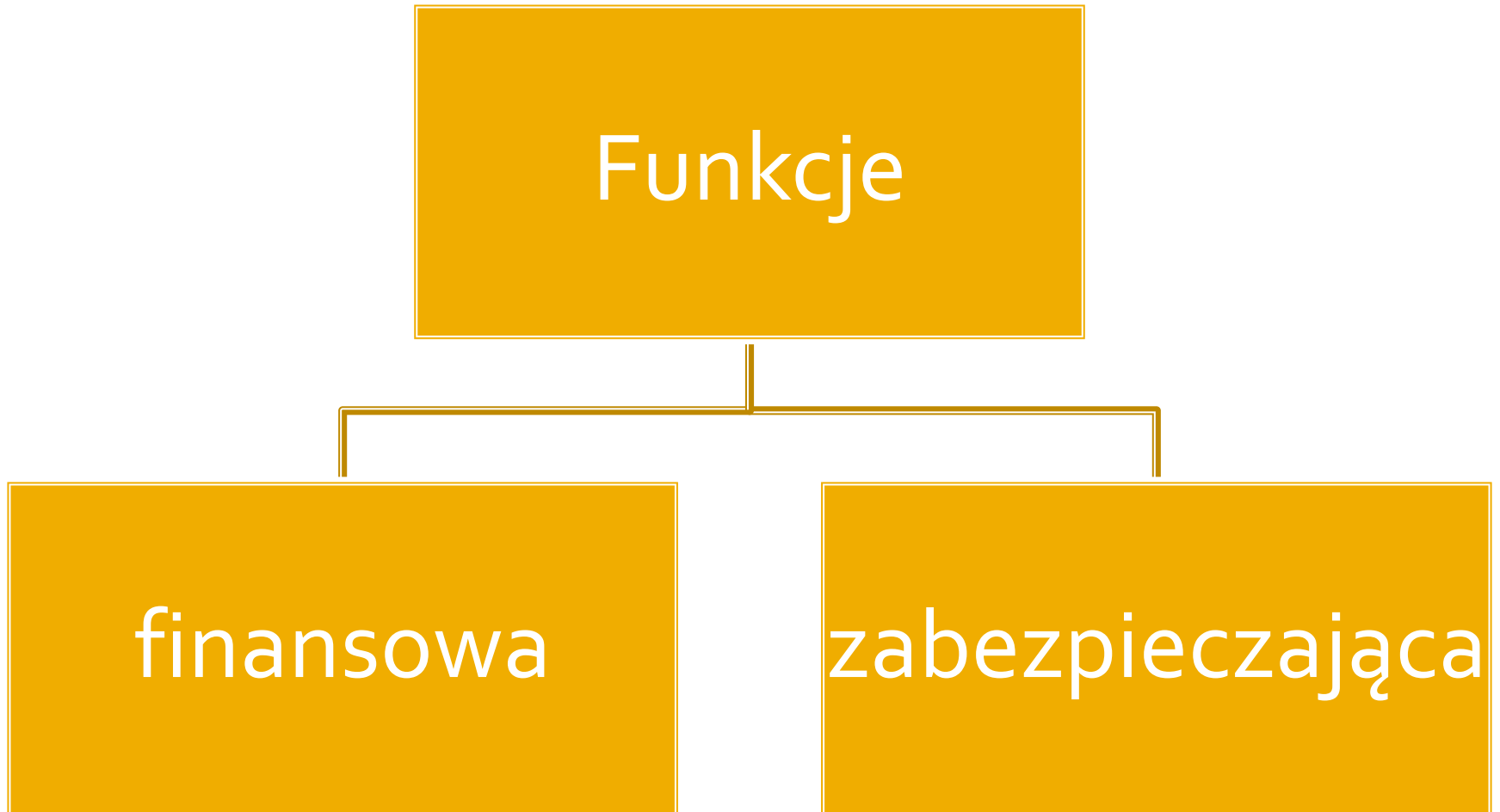
(źródło: rp.pl)

Wierzytelności będących przedmiotem forfaitingu

- pieniężne;
- krajowe i zagraniczne;
- średnio- i długoterminowe
- z reguły pojedyncze;
- zabezpieczone

Funkcje forfaitingu

Forfaiting poszerzony

- przedmiotem forfaitingu, podobnie jak w przypadku faktoringu, może być także prowadzenie usług przez forfaitera na rzecz forfetysty;
- dodatkowe usługi nie są związane bezpośrednio z przelewem wierzytelności;
- z reguły są wykonywane w zakresie obsługi handlu zagranicznego, np.: badanie warunków płatności i rozliczeń; uzyskanie odpowiednich zezwoleń np. na przywóz; obsługa prawna

Rodzaje forfaitingu

- hermes forfaiting;
- forfaiting otwarty;
- forfaiting tajny;
- forfaiting bezpośredni;
- forfaiting pośredni;
- forfaiting międzynarodowy

Factoring a forfaiting – różnice

FACTORING

- krótkoterminowa forma finansowania;
- przedmiotem mogą być wszystkie wierzytelności przysługujące do danego odbiorcy lub w stosunku do wszystkich odbiorców;
- jest metodą finansowania zarówno dostawców na rynek krajowy, jak i eksporterów;
- przyjęcie przez faktora na siebie odpowiedzialności *del credere* stanowi często usługę dodatkową;
- finansowanie na podstawie wierzytelności wynikających z umowy dostawy i sprzedaży oraz świadczenia usług

FORFAITING

- średnio- i długoterminowa forma finansowania;
- dotyczy z reguły tylko jednej indywidualnie oznaczonej wierzytelności pieniężnej;
- dotyczy z reguły należności eksportowych;
- przyjęcie odpowiedzialności jest immanentną częścią każdej umowy i z reguły prowizja forfaitera obejmuje związaną z tym opłatę;
- sprzedaż wierzytelności inkorporowanych w wekslach oraz wierzytelnościami objętymi akredytywami, wynikającymi z umów leasingu etc.

Zalecana literatura uzupełniająca

- Ignaczewski J., *Umowy nienazwane*, Warszawa 2004;
- *System Prawa Handlowego*, t. 5, *Prawo umów handlowych*, red. S. Włodyka, Warszawa 2014;
- *System Prawa Prywatnego*, t. 9, *Prawo zobowiązań – umowy nienazwane*, red. W. J. Katner, Warszawa 2015